

Notitie

Ecologische quickscan locatie nieuwe Zaalhockeyhal DHV aan de Nieuwedijk in Deventer-Colmschate

Diepenveen, 31 januari 2018

Projectnummer: 2018-004

Aantal pagina's: 11

Opdrachtgever:

Stichting Deventer Hockey
Postbus 172
7400 AD Deventer

Contactpersoon:

Dhr. P. van Woerden

T 0570-593141

E info@petervanwoerden.nl

Opdrachtnemer:

EcoNatura - Onderzoek voor Natuur & Landschap
Gewestlaan 45
7431 AJ Diepenveen

Contactpersoon:

Drs. E. van Maanen

T 0570 – 614176

M 06-18969290

E econatura@ziggo.nl

W www.econatura.nl

KVK 55217060

EcoNatura

Onderzoek voor Natuur & Landschap

Science for Nature & People

Vraag- en doelstelling

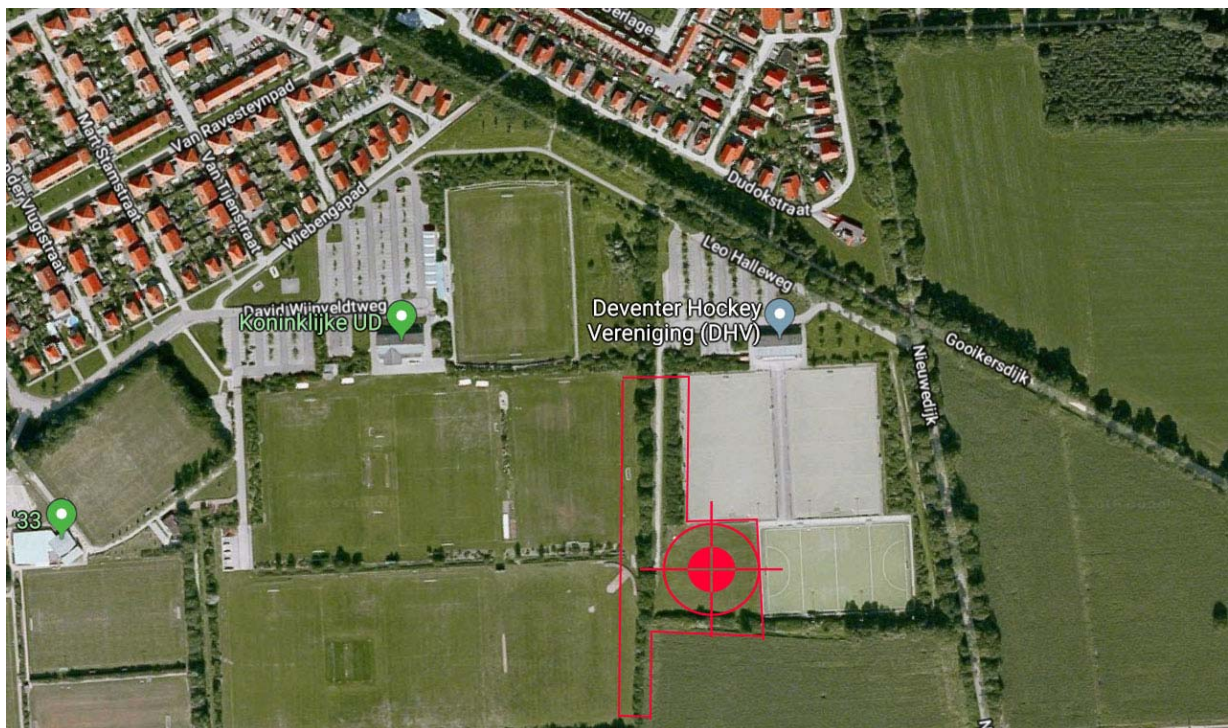
In verband met de bouw van een nieuwe zaalhockeyhal op een bestaand sportveldencomplex ten oosten van Deventer, heeft Peter van Woerden Architect (contactpersoon dhr. P. van Woerden) namens de Stichting Deventer Hockey gevraagd om een ecologisch onderzoek in de vorm van een quickscan van beschermende natuurwaarden op de planlocatie. Dit onderzoek dient in het licht van de nieuwe *Wet natuurbescherming* (Wnb) en binnen het kader van de Omgevingsvergunning en een mogelijke bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek richt zich specifiek op het aantonen of gemotiveerd uitsluiten van beschermde natuurwaarden binnen het aangegeven plangebied en de invloedssfeer daarvan.

Voor meer informatie over het ecologisch onderzoek van EcoNatura en informatie over de vigerende natuurwetgeving surf naar: www.econatura.nl

Planlocatie, onderzoeksgebied en ingreep

Het plangebied ligt op een bestaand sportveldencomplex van de Deventer Hockey Vereniging (DHV). Dit terrein is aan de oostkant van Deventer-Colmschate gesitueerd en ligt pakweg tussen de provinciale Holterweg (N344) en de spoorlijn Deventer-Enschede in het zuiden, de wijk Vijfhoek-Op den Haar in het noorden, en de weg Nieuwedijk in het oosten (figuur 1).

Figuur 1. Situering van de planlocatie bouw zaalhockeyhal (rood doelteken) op het sportveldencomplex ten oosten van Deventer-Colmschate. Het globale onderzoeksgebied, gebaseerd op de geschatte invloedssfeer van de nieuwbouw en relevante landschapselementen, is aangegeven met de rode omlijning.

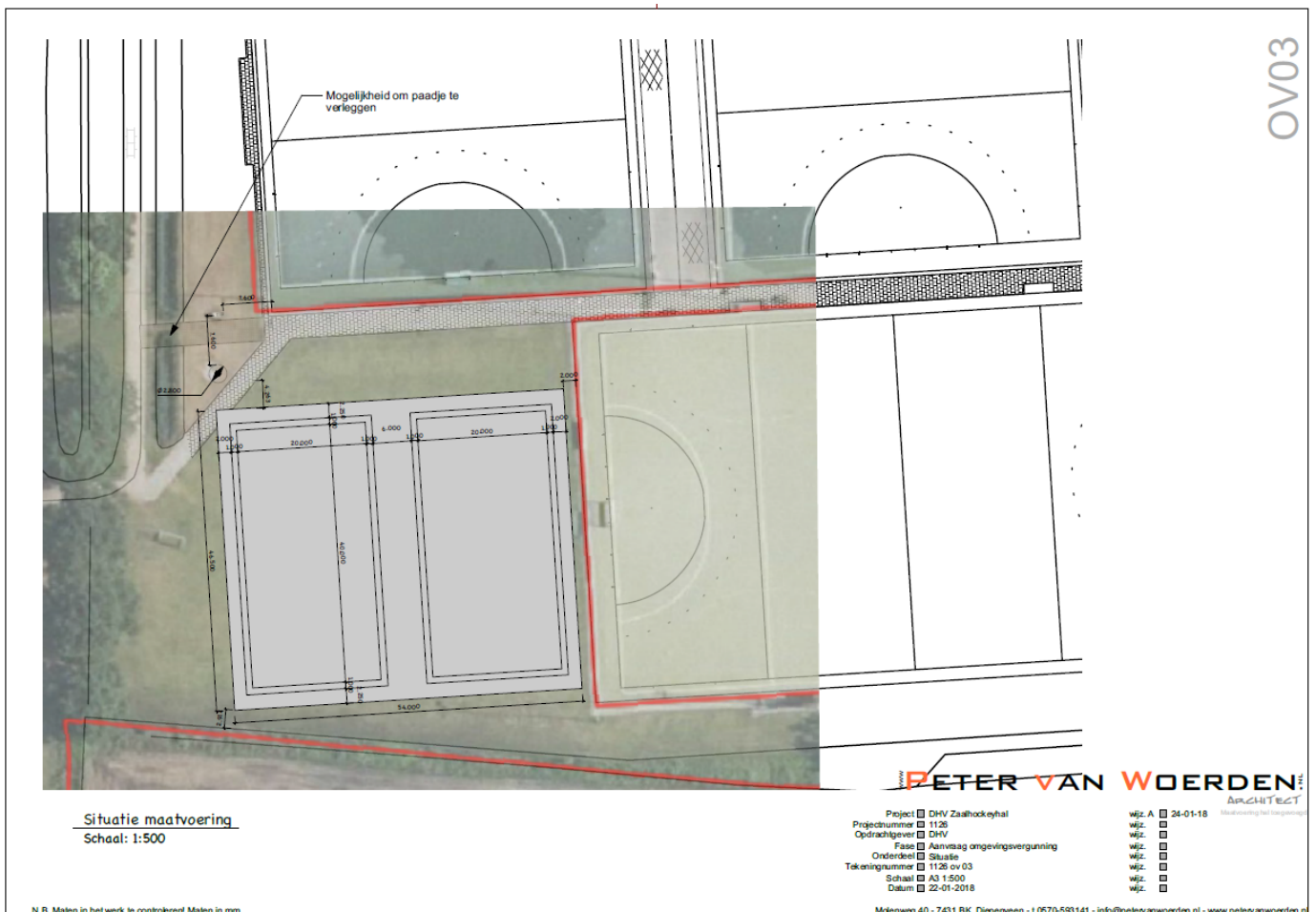
Het terrein waarin het plangebied ligt bestaat in de huidige situatie uit sportvelden die al langdurig in gebruik zijn. Het sportterrein bestaat uit een percellering van grasvelden, banen met kunstgras, verharde paden, parkeerplaats, 'clubhuis', veldverlichting, omheiningen en overige opstallen (schuurtjes, containers, e.d.). Enkele indrukken van het terrein worden navolgend gegeven (figuur 2).

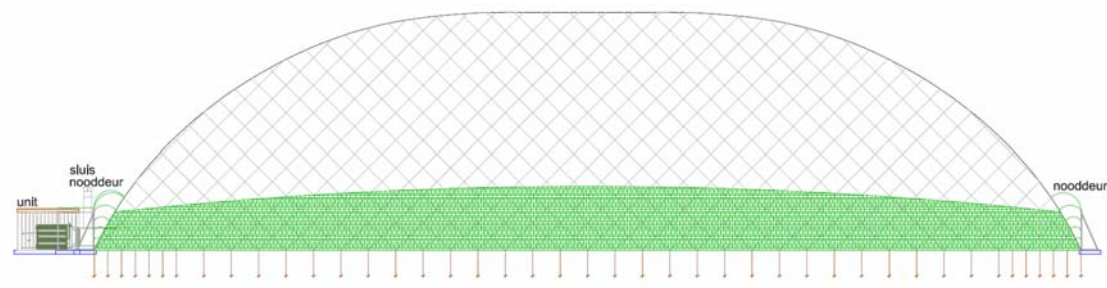
Figuur 2. Impressies van het sportvelden complex met de DHV binnen het gekozen onderzoeksgebied, waarin het plangebied voor de zaalhockeyhal ligt (foto linksonder) op 29 januari 2018.

De ingreep op de aangegeven planlocatie betreft de constructie van een zaalhockeyhal van 46,5 x 54 meter en 9,90 meter hoog, met daarnaast enkele aanliggende of bijbehorende losse units waaronder een entree (sluis), ventilator-unit en een gastank (figuur 3). De constructie bestaat uit een met lucht opgeblazen Poly-Ned lucht- of ballonhal. Deze Polyhal is deels transparant en straalt met binnenverlichting in het donker kunstlicht uit naar de omgeving; additioneel met betrekking tot de sterke verlichting die al bestaat.

De Polyhal kan met een weinig bouwrijpen maken geplaatst worden op het bestaande sportveld.

Figuur 3. Situering van de zaalhockeyhal aan de zuidgrens van het sportveldencomplex.

Figuur 4. Indruk en een voorbeeld van de Poly-Ned luchthal (Polyhal) die voor ogen staat (foto van Poly-Ned).

Figuur 5. Kijk op het plangebied voor plaatsing van de Polyhal, met in de huidige situatie sportveld (foto boven) met kort 'natuurgras' (raaigras) en begrenzing op het akkerperceel met een ruigtestrook (ondiepe greppel; onderste foto) aan de zuidkant waar de gerealiseerde Polyhal bijna aan zal raken.

De ingreep zal niet resulteren in de kap van bomen van de houtwal en knotwilgenrij of andere bomen en struiken. Mogelijk wordt wel ingegrepen op de ruigtestrook aan die aan de zuidgrens van het sportveld loopt (mond. med. P. van Woerden).

Werkwijze

Op 29 januari 2018 is door ecooloog en milieukundige Drs. E. van Maanen van EcoNatura een veldbezoek gebracht aan het plangebied. Dit onderzoek diende om de ingreep te plaatsen, natuurwaarden in kaart te brengen en de mogelijke ecologische gevolgen op te nemen.

Specifiek betrof dit het vastleggen van *Vaste rust- en verblijfplaatsen* en andere essentiële leefgebiedsfuncties van beschermde planten en dieren, die mogelijk binnen de invloedssfeer van de

aanleg en duurzame ingebruikname van het onderhavige object liggen; of juist niet. Dit tevens met oog op landschapsecologische relaties met de omgeving.

Het onderzoek viel in de winterperiode en daarmee buiten de activiteits- of voortplantingsperiode van veel soorten. Echter op basis van habitatkwaliteiten en sporen¹ kan door een veldervaren ecoloog met veel soortenkennis alsnog worden aangegeven welke soorten mogelijk kunnen voorkomen en of bij gereede twijfel aanvullend onderzoek (o.a. ten aanzien van vleermuizen) nodig is in de geëigende activiteitsperiode van de betreffende soorten.

Naast dit veldonderzoek is waar relevant en noodzakelijk aanvullende informatie aangeboord uit gegevensbronnen (digitale natuurbanken van de PGOs met de meest recente gegevens uit de afgelopen vijf jaar, natuurverslagen, wetenschappelijke artikelen, e.d.) van derden.

De resultaten van dit onderzoek zijn als volgt.

Resultaten

Ecologische kenschets van het plangebied e.o.

Het onderhavige plangebied ligt in een omgeving dat in sterke mate door de mens aan banden is gelegd of een tamelijk intensieve gebruiksfunctie heeft, namelijk sportvelden met veelvuldige aanwezigheid en tred van mensen (sport en spel) en fysische-chemische beïnvloeding (sterke verlichting, bemesting en regelmatig tumult van mensen). De sportvelden zelf liggen ook ingebed in een antropogene/technogene omgeving of cultuurlandschap met bebouwing (woonwijken en bedrijventerrein), drukke wegen, spoorlijn, omheiningen, e.d. Alleen naar de oostkant toe heeft het terrein een meer ecologische verbinding met het daar gelegen buitengebied, dat bestaat uit agrarisch landschap met daarin verspreid ook enkele natuurgebieden en landgoederen, zoals meest dichtbij het Gooiermars en De Bannink.

Wel zijn binnen het sportveldencomplex enkele landschappelijke elementen te onderscheiden. Zo staat op de noordwesthoek van het plangebied een oude houtwal, als overblijfsel van een perceelgrens van het oude essen- en kampenlandschap. De houtsingel bevat meerdere forse oude eiken met klimop in de leeftijd van (ca. 75-125 jaar oud); daarnaast witte abeel, valse acacia, zwarte els en zachte berk. In een strek dat te duiden valt als de ongeveer de noordhelft van de houtwal, staat tussen de bomen ook jongere struik- of mantelvegetatie met o.a. eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, en mogelijk kardinaalsmuts (doornstruweel). Aan het noordeinde, deels omheind, ligt een hakhout of 'gerief' bosje met struikbomen, ruigte en een water (figuur 6). Naast de houtwal loopt een pad met daarnaast een sloot of eerder een drassige greppel met riet- en natte ruigtevegetatie (foto linksboven in figuur 2).

¹ <https://www.econatura.nl/diersporenonderzoek/>

Aan het zuideinde van de singel staat een rij met oude knotwilgen. Deze staat haaks tot op de spoordijk met dichte struikvegetatie. Aan de zuidkant van het sportveld waarop de Polyhal voor ogen, als tussenliggend gebied met de spoorlijn, ligt een akker; kort geleden nog in gebruik voor maisteelt. Op de grens van het sportveld en de akker staat een omheining waarlangs een ruigtestrook in een ondiepe greppel ligt (Figuur 5).

Figuur 6. *Blik in het 'rommelige' hakhoutbosje aan het begin (noordeinde) van de houtwal.*

Ligging ten aanzien van beschermde natuurgebieden

Het onderhavige plangebied heeft geen ecologische relaties met beschermde natuurgebieden, waaronder de op afstand en sterk door stedelijk gebied gelegen Natura 2000-gebieden *Rijntakken* en *Sallandse Heuvelrug*; niet relevant Tevens ontbreekt een landschapsecologische relatie met het Natuurnetwerk Overijssel, en ook ligging in een nationaal landschap ontbreekt geheel. Op ongeveer 1-1,5 km ten oosten van het sportpark ligt het natuurgebied Gooiermars, met net ten zuiden daarvan landgoed De Bannink. Ook deze gebieden onderhouden geen landschapsecologische relatie met het al langer bestaande sportpark.

Het onderzoek richt zich dan verder alleen op het aantonen of redelijkerwijs uitsluiten van beschermde planten en dieren.

Onderzoek beschermde flora en fauna

In deze landschappelijke en meer natuurlijke elementen binnen het sportterrein en aansluitende percelen is gekeken naar het voorkomen van beschermde planten- en dieren en hun levensvoorwaarden

(waaronder met name *Vaste rust- en verblijfplaatsen*). De besproken resultaten van dit onderzoek zijn navolgend opgesplitst in soortgroepen.

Beschermde planten

De vegetatie binnen het plangebied bestaat uit een tred-milieu met soortenarme samenstelling aan planten; namelijk grotendeels ingezaaid, bemest en kort gemaaid gras. In de meer natuurlijke stroken met beperkte ruigte of groei aan ruderaal planten om het sportveld, zal het zomeraspect zeer waarschijnlijk bestaan uit een soortenarme gemeenschap van algemene ruigtesoorten op zandbodem die over de jaren tamelijk bemest is geraakt. De houtwal op het bredere stuk kan wel kenmerkende bosrelicten bevatten, met een lentespect, waaronder dalkruid, bosanemoon, en gewone Salomonszegel; dit zijn dan echter geen beschermde planten en worden niet benadeeld.

Met dit als gegeven kan veilig gesteld worden dat zeldzame, bijzondere (waaronder ook Rode lijstsoorten) en beschermde soorten planten niet in het plangebied of de invloedssfeer daarvan voorkomen of getroffen worden.

Entomofauna

Gezien het ontbreken van bijzondere natuurlijke vegetatie binnen het plan- en invloedgebied, kan het voorkomen van bijzondere, zeldzame en beschermde vlindersoorten, alsmede andere belanghebbende insectenfauna worden uitgesloten.

Vissen

Er liggen geen wateren in het ingreepgebied, en de drassige greppels vallen niet binnen de invloedssfeer van de nieuwe zaalhockeyhal, laat staan dat ze een belang dienen voor belanghebbende vissoorten. Ook hier geen ecologisch bezwaar.

Herpetofauna

Het plangebied – specifiek het sportveld - maakt geen functioneel deel uit van het water- en landbiotoop van amfibieën (een enkele verdwaald gewone pad of kleine watersalamander rustend in de houtwal daargelaten) en maakt zeker geen deel uit van belangwekkend amfibieënbiotoop (zoals in de verder omgeving mogelijk kamsalamander) en als reptielenleefgebied. Habitatkwaliteiten hiervoor ontbreken simpelweg.

Broedvogels

Met oog op broedvogels is gekeken naar aanwijzingen binnen de meer natuurlijke landschapselementen rondom de planlocatie, vooral in de boom- en struikvegetatie. Gebouwen met nestelmogelijkheid voor bijvoorbeeld uilen, spreeuw, gierzwaluw, zwarte roodstaart of huismus ontbreken in het plangebied en in de directe omgeving.

Hoewel het een onderzoek buiten de broedtijd van meest vogels betrof, is hier gekeken naar de mogelijkheid tot nestelen voor duiven (hout- en holenduif), uilen (o.a. steenuil uitsluitend in de

knotwilgen en mogelijk bosuil in de houtwal), spechten (mogelijk grote bonte en groene specht), lijsterachtigen (merel en zanglijster), andere zangvogels (o.a. heggemus en spreeuw) en kraaiachtigen (zoals ekster). Dit zijn allemaal broedvogels die in het onderhavige cultuurlandschap zijn te verwachten, tevens ook tuin- en struweelvogels die vertrouwd zijn met de menselijke invloeden van het sportterrein (waaronder mogelijk ook vinken, winterkoning, zwartkop, roodborst, fitis en tjiftjaf).

Takkennesten en broedholten ontbreken geheel in de vegetatiestructuren. Broedmogelijkheden voor vogelsoorten met *jaarrond beschermde nesten* ontbreken daarmee eveneens geheel; ook in de directe omgeving of invloedssfeer van de ingreep zijn deze niet aantoonbaar gebleken.

Het gebied is – gezien het storingsregiem met verlichting, veel menselijke activiteit en de stedelijke invloed - eigenlijk alleen geschikt voor meer tolerante en cultuurvolgende soorten die hier spaarzaam zullen broeden, maar niet binnen het plangebied.

Extra is gelet op het voorkomen van de steenuil, niet alleen met oog op de mogelijkheid als nestplaats maar ook als foerageergebied; de sportvelden vormen echter geen leefgebied voor deze soort met het grotendeels ontbreken van habitatkwaliteiten. Tevens zijn geen aanwijzingen voor steenuilen in het gebied te vinden in de beschikbare verspreidingsgegevens van de afgelopen vijf jaar (Waarneming.nl en Telmee.nl/Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB)). De dichtstbijzijnde en recente waarnemingen van steenuilen wijzen op voorkomen in het Gooikerspark bij de Ulebelt, op ca. 1,5-2 kilometer ten noordwesten; deels gescheiden door de wijk Vijfhoek.

Het is op basis van vogelonderzoek veilig gesteld dat er geen nadelige effecten op broedvogels zijn te verwachten met de realisatie van de Polyhal.

Zoogdieren

In relatie tot zoogdieren is vooral gelet op soorten die bekend in Deventer voorkomen binnen groene structuren binnen Deventer en aanliggende dorpen voorkomen. Het betreft - naast bepaalde vleermuizen navolgend apart behandelt – de steenmarter, das, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en eekhoorn. Daarnaast ook algemene soorten spitsmuizen (o.a. de huisspitsmuis), ware muizen (o.a. de gewone bosmuis), konijn, haas, vos en ree.

Af te breken gebouwen waarin bijvoorbeeld de steenmarter kan vertoeven (gebruikmakend als kraam- of dagrustplaats) ontbreken in het plangebied en in de invloedssfeer daarvan. De steenmarter is een algemeen voorkomende soort in Deventer en het ommeland; en tevens een niet altijd welkome gast in Colmschate zoals blijkt uit eerder onderzoek door Van Maanen & Hoksbergen (2008)². Het is niet uitgesloten dat de steenmarter op zijn foerageer- en territoriale tochten (o.a. zoekend naar voedselresten van mensen) gebruik maakt van het sportterrein, waaronder de houtwal en de spoordijk, als onderdeel van zijn of haar leefgebied. De steenmarter wordt echter niet nadelig in beweging of voedselvergaring beïnvloedt door de onderhavige ontwikkeling.

² <http://www.landschapoverijssel.nl/downloads/Steenmarterbeheerplan%20Deventer.pdf>

Hetzelfde geldt voor andere mogelijk sporadisch door het gebied kruisende en deels cultuurvolgende zoogdieren zoals de eekhoorn en ree. Ook kleine marterachtigen – en dan met name uit de omgeving bekende wezel en bunzing – lopen waarschijnlijk sporadisch door het gebied. Mogelijk zijn de ruigtestrook en spoordijk aan de zuidzijde van het plangebied geschikt als habitat voor de wezel. Maar ook voor deze soort valt – indien daar aanwezig of aantoonbaar met behulp van speciaal onderzoek³ - niet in de nadelige sfeer. De das komt in de dichtbijgelegen natuurgebieden op afstand voor, maar niet op het sportpark; grotendeels belemmerd door de omheining.

Het sportterrein waarop de Polyhal komt te staan, vormt feitelijk geen onderdeel van geschikt leefgebied van bijzondere en belangwekkende zoogdieren.

Vleermuizen

Boomholten of diepe scheuren geschikt als zomerverblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen (in de houtwal met oude eiken en abelen) mogelijk gewone grootoervleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis) ontbreken geheel na inspectie. Daarbij komt dat de sportactiviteiten met veel verlichting een sterke doen afbreuk aan een belangrijk habitatvereiste van deze vleermuissoorten; namelijk stilte- en donkergebied.

Zoals voorheen al genoemd ontbreken gebouwen die ook gebouw bewonende vleermuizen zouden kunnen huisvesten binnen het plangebied; waaronder de laatvlieger en gewone dwergvleermuis. De laatste meer stedelijk tolerante soort zou wel zomers in het gebied kunnen jagen; de vele lampen die op het sportpark staan en die veel insecten aantrekken benuttend.

In verband met vleermuizen is geen reden tot bezorgdheid gezien het ontbreken van Vaste rust- en verblijfplaatsen en additionele inbreuk op de functie als vleermuisleefgebied.

Conclusies in het licht van de natuurbescherming

Gezien de ligging van de huidige ontwikkeling van een sportfaciliteit (zaalhockeyhal) binnen een reeds lang bestaand sportpark met daarnaast andere stedelijke en intensief agrarische functies, waarbinnen weinig tot geen belangwekkende natuurwaarden tot uiting kunnen komen, zijn er geen ecologische bezwaren aan de orde, specifiek op het onderdeel soortenbescherming.

→ *Het project kan volgens dit onderzoek groen licht krijgen.*

Geraadpleegde bronnen

www.waarneming.nl

www.telmeel.nl (invoerportaal en gegevensbank NDFF)

³ <http://stichtingkleinermarters.nl/>

Topografische atlas Overijssel

Resume: Erwin van Maanen (EcoNatura) als ervaren ecologisch deskundige

Erwin van Maanen studeerde biologie en ecologie aan de University of Adelaide (Australië) en natuurwetenschappelijke milieukunde (met accent op milieubiologie, natuurbescherming en milieu- en natuurwetgeving) aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

Hij houdt zich al sinds eind jaren '70 van de vorige eeuw bezig met natuuronderzoek. Sinds 2000 werkt hij als onafhankelijk ecologisch adviseur en onderzoeker en heeft zich over de jaren gespecialiseerd als landschapsecoloog met werkzaamheden gericht op natuurbehoud- en ontwikkeling. Hij is tevens specialist geworden in ecologische beoordelingen van de effecten van menselijke activiteiten op natuur & landschap en heeft daarin een zeer grote verscheidenheid aan projecten behandeld, in zowel binnen- als buitenland. Uit het jarenlang beoordelingen van de invloed van de mens op natuur (oorzaak en gevolg-relaties) heeft hij veel referenties opgedaan. Hij wordt ook regelmatig gevraagd voor contra-expertise-onderzoek door natuurbeschermingsorganisaties.

Met betrekking tot gebiedskennis van natuur in Deventer e.o., Erwin is als inwoner van Deventer naast zijn professionele advieswerk actief in inventarisatie-onderzoek naar natuurwaarden in de regio, waaronder onderzoek naar beschermde en bedreigde soorten als de knoflookpad, kamsalamander, roofvogels & uilen (o.a. de steenuil, rode wouw, slechtvalk), marterachtigen (das, steenmarter, boommarter, kleine marters) en vleermuizen. Erwin is onder meer medeauteur van de Zoogdieratlas van Overijssel.

Verder is hij professioneel werkzaam als *Visiting research fellow* op het terrein van internationale natuurbescherming aan de Universiteit van Cumbria (in Engeland) en was lid van de werkgroep *Visions of Nature* aan de Radboud Universiteit. Hij is recent lid geworden van de Commission on Ecosystem Management (Rewilding Taskforce) van het IUCN.